

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

15. De eo, qui potest absolvere ab exco[m]municatione in mortis articulo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

pressa, si constat de intentione superioris absoluentis, quia nec ius humanum, nec diuinum irritat talem absolutionem. Aduertere tamen, in casibus, in quibus ita prohibet absolutionem absque causa, ut aliter facta non valeat, quantumcumque superior intenderet absoluere, talis absolutio non valet, argu. tex. c. venerabilibus, §. vbi. de sent. excomm. in 6. vbi Pontifex redit ratio, cur teneat absolutio iniusta, dicit, quoniam, etsi contra ius litigatoris, non tamen contra ius constitutionis absoluit.

De eo, qui potest absoluere ab excommunicatione in mortis articulo.

CAPVT XV.

IN primis statuendum illud est, in mortis articulo omnes sacerdotes posse absoluere quoslibet poenitentes à quibusuis peccatis, & censuris etiam reseruatis; in eo enim articulo nulla est reseruatio, ut habetur Concil. Trid. sess. 14. cap. 7. & ante Concilium erat doctrina receptissima, & multis canonibus confirmata. Nec desunt, qui affirmant, eam facultatem cuiuslibet Sacerdoti, deficiente proprio, esse concessam iure diuino; inter quos sunt S. Thom. 4. sen. d. 20. q. 1. ar. 3. Dur. d. 19. q. 2. & Palude. d. 20. q. 1. art. 2. Communis tamen opinio Canonistarum est, iure Ecclesiastico concessam esse; praesumitur enim Papa in eo casu facultatem talem dare cuiuslibet sacerdoti, etiam simplici. Sunt tamen aliqua adnotanda.

Primo, secundum Innocen. & Panorm. cap. quod de his, de sent. excomm. mortis articulus non solum est, quando ex infirmitate, sed etiam quando ex alijs causis mortis periculum probabile imminet: utpote in mari, non quidem quando aliquis mare ingreditur, sed quando imminet naufragium, ut notat Glos. cap. pastoralis, de offic. iudi. ordi. ver. praeterquam in articulo mortis. Quod si talis esset nauigatio, in qua timeretur probabiliter periculum, nec copia tunc Confessarij futura, censeretur articulus necessitatis, etiam ante imminens naufragium. Idem dicendum est in obsidione, ut ibi etiam notat Glos. & in bello, & in praegnantibus, quando imminet partus, ut notat Ioann. Andr. cap. pastoralis, allegato.

Denique, quando non solum ex infirmitate, sed ex alijs

causis

causis periculū mortis probabiliter imminet, censetur articulus mortis, ad effectum vt possit absolui constitutus in tali articulo à quolibet sacerdote, etiam à reseruatis, vt notant allegati Doctores: vnde canones aliquando articulum, aliquando periculum mortis appellarunt.

Secundò, qui in tali mortis articulo absolutus est ab excommunicatione reseruata, si conualuerit, debet se presentare, cum primū commodè poterit corā superiore, cui erat reseruata; quod si non fecerit, reincidit in eandem, vt habetur cap. eos de sen. excom. vbi etiam definitur; quando aliquis à Papa, vel delegato absoluitur, iniuncto, vt se Ordinario presentet, si id non facit, cum primū commodè potest, re incidere etiam in excommunicationem eandem. Qui ergo in tali articulo absoluit, admonere debet de hoc pœnitentem. Notat autem Caietan. ver. excom. cap. 69. satis esse, si per se, aut per procuratorem se presentet: quod si non est censura, sed sola peccatorum reseruatio, non tenetur se presentare, vt notat Siluest. secundū communem opinionem, verb. confessor. num. 16.

Tertiò, quando in tali articulo simplex sacerdos absoluit ab excommunicatione maiori, caueat, ne absoluat, nisi satisfactione præmissa, si forsan ea fieri debet, iuxta Clement. 1. de Hæret. quod si commodè fieri non potest, absoluat cum cautione, secundum Glos. eiusdem Clement. §. verum. ver. & tunc, quæ cautio fiat, vel per fidei iussores, vel per iuramentum, vel modo, quo potuerit effici. Si verò articulus necessitatis urget, nihilq; horum fieri potest, absoluat, cum ad impossibile nemo teneatur.

Quartò, laicus in eo articulo non potest absolueri ab excommunicatione. ita habet Panorm. cap. à nobis. 2. de sen. excom. quicquid alij dicant. & ratio est efficax: nam non conceditur huiusmodi facultas absoluendi à censura, seu excommunicatione, nisi, vt pœnitens possit absolui à peccatis. Cum igitur laicus nequeat absoluere à peccatis, vt dicit Glos. communiter recepta capit. pastoralis, de offic. ordin. §. præterea, consequitur, vt nequeat absolueri ab excommunicatione.

Quintò, presente eo, cui casus, seu excommunicatio reseruata sunt, seu absente, ad eum tamen potest sine periculo fieri recursus, non debet absolueri pœnitentem sacerdos simplex, qui extra articulum mortis absolueri non poterat. ita habet

Innoc.

Innoc. cap. 1. & cap. nuper. de sent. excomm. & probari potest ex cap. eos, de senten. excomm. si enim tenetur pœnitens conualescens, cum primum poterit adire superiorem, aliàs incidit in excommunicationem, igitur multo magis tenebitur adire eum ante absolutionem, quando sine periculo id fieri poterit.

Sextò, non quilibet sacerdos potest in articulo mortis absolvere: nam præcisus, qualis est Hæreticus, aut Schismaticus, non potest. ita habet S. Thom. 3. par. quæst. 82. art. 7. ad 2. quamvis Glos. cap. non est. de sponsa. contrarium teneat; tamen Prepositi. ibi dicit, Glosam hanc communiter esse reprobam, & Panormit. ibidem, affirmat, veriorē esse alteram Glos. d. 32. can. præter. §. verum, quæ tenet oppositum. Ratio Panormit. & aliorum est, ne pœnitens in eo articulo decipiatur ab Hæretico, aut in desperationem inducatur. At, si casus accideret, quòd non esset periculum tale desperationis, aut seductionis, non est improbable, quod affirmant, præter Glos. allegatam, etiam Palud. 4. sentent. distinct. 25. quæstione 1. & Siluest. verb. confessor. 1. §. 16. posse nempe absolui ab Hæretico, aut Schismatico, quando scandalum nō esset. Communis tamen opinio est in contrarium.

Septimò, idem censent quidam de excommunicato maiori excommunicatione, quod de Hæretico, & Schismatico. ita habet Turrecrem. can. præter hoc. distinct. 32. tamen oppositum est verius; & quidem de excommunicatis quibuscumque, præter nominatim denunciatum, & publicum percussorem clerici, certum est, eos posse in articulo mortis absolvere, cum liceat cum illis communicare per extrauagantem Martini, vt supra diximus. Quod verò ad hos duos attinet, non est eadem ratio de eis, & Hæreticis, cum certum sit, nullum periculum subesse, si ab excommunicatis sacramenta suscipiantur; & si concessum est extra articulum mortis communicare cum excommunicatis alijs, multo magis concessum erit in mortis articulo communicare cum illis duobus. Quam opinionem ante nos amplexus est Melchi. can. relect. de pœni. p. 5.

Octauò, absolutus sacramentaliter in mortis articulo, à simplici etiam sacerdote, sepeliri debet in loco sacro, etiam si absolutus non sit ab eo, cui erat reseruata excommunicatio. ita habetur cap. Parochiano, de sepul. quod etiã intelligitur de

Hære-

Hæretico, quamvis propter instantem necessitatem non fuerit solemniter reconciliatus, ita habet Innoc. cap. à nobis. 2. de sentent. excom. & Host. lib. 3. summ. tit. de sepul. §. quibus interdicitur.

Nonò. qui non potuit in mortis articulo absolui ab excommunicatione, si perijt pœnitentiam, & signa contritionis ostendit, potest absolui post mortem, non quidem à peccatis, sed ab excommunicatione; non tamen à quolibet sacerdote, ut potuit ante mortem, sed ab eo, ad quem est referuata excommunicatione. ita habetur cap. à nobis. 2. de sentent. excomm. vbi Innocent. & Panormit. reddunt causam, cur non à quolibet post mortem absoluat, sicut ante mortem, nimirum, quia iam cessat periculum, quod prius erat in mora, ne discederet non absolutus à peccatis. Signa autem talia pœnitentiæ, quæ fuerunt ante mortem, probari possunt per vnum testem fide dignum, ut dicit Henric. Boic. eodem cap. à nobis, num. 6. & Astens. lib. 5. tit. 16. quid nulli sit præiudicium. Non tamen debet sepeliri huiusmodi, qui mortuus absoluitur, antequam absoluat ab excommunicatione, etiam si cum signis contritionis mortuus fuerit, ut definitur eodem capit. à nobis, allegato. Etiam Hæreticum mortuum cum signis contritionis potest absolui post mortem, sicut & alios pœnitentes, affirmat Innocent. in eodem cap. & ratio eadem militat in omnibus.

De eo, qui potest absoluerè ab excommunicatione extra mortis articulum.

CAPVT XVI.

IN primis illa, quæ dicta sunt de eo, qui potest excommunicare, etiam dici debet de eo, qui potest absoluerè eisdem de causis. Nec enim fœmina, nec laicus, nec simplex sacerdos absoluerè possunt, cum absoluerè sit iurisdictionis ecclesiasticæ; quæ iurisdictione in illis non est, nisi ex priuilegio aliquo, ut illic diximus. Qui etiam iurisdictionem habent ex officio, tamen impeditam ob aliquam censuram, quia nimirum excommunicati, vel suspensi sunt, absoluerè non possunt, quando nominatim excommunicati, & denuntiati, aut publici clericorum percussores sunt, iuxta Bullam Martini. Supposita ergo iurisdictione, & remoto impedimento, & extra tempus necessitatis, modò quærimus, quis possit absoluerè a

maiori